

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

05 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:
președinte
judecători

Toma Nadejda
Timofti Vladimir
Alerguș Constantin
Țurcan Anatolie
Boico Victor

juducând, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Moraru Constantin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui

Chirtoaca Maria XXXXX, născută la XXXXX,
originară din XXXXX, domiciliată temporar în
XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 14.07.2017 – 23.08.2017;*
2. *Instanța de apel: 11.09.2017 – 10.01.2018;*
3. *Instanța de recurs: 27.03.2018 – 05.06.2018.*

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 23 august 2017, pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală, Chirtoaca Maria a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 217 alin. (2) Cod penal la amendă în mărime de 350 unități convenționale.

A fost respins ca fiind neîntemeiată cererea acuzatorului de stat privind încasarea din contul lui Chirtoaca Maria a cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizei chimice.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat, că Chirtoaca Maria, la 03 mai 2017, aproximativ la ora 9:30 min., aflându-se pe bd. Mircea cel Bătrîn 8/2, mun. Chișinău, în supermarketul „Fidesco”, a procurat de la persoane necunoscute, prin transfer bancar, contra sumei de 480 lei, 5 pliculețe de „himari”, iar prin „telegram” a primit locația de unde să ridice pliculețele, pe care le-a păstrat ilegal asupra sa în scopul consumului personal până la 03 mai 2017, aproximativ la ora 11 și 00 min., când, fiind

condusă la IP Ciocana, str. Voluntarilor 3/1, mun. Chișinău, în bir.204, la solicitarea colaboratorilor de poliție, a predat cinci pachetele din polietilenă în care se afla.

Conform raportului de expertiză nr.34/12/ 1-R-3282, din 20.06.2017 masă vegetală uscată și mărunțită de culoare roz-gălbuie cu miros specific cu masa de 4,163 gr ce conține cannabinoidul sintetic MDMB(N)2201 (C₂₀H₂₈FN₃O₃), analog al substanței AB-PINACA-CHM care este inclusă în Tabelul nr. 1, ce conform Hotărârii Guvernului nr.1088 din 05.10.2004 privind Lista substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit precum și cantitățile acestora, constituie proporții mari.

Acțiunile inculpatei au fost încadrate în baza art. 217 alin. (2) Cod penal, conform indicilor calificativi: „*Procurarea, păstrarea, transportarea analogilor drogurilor, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare*”.

3. Sentința a fost atacată cu apel de procuror, care a solicitat casarea parțială a acesteia, în partea stabilirii pedepsei și a laturii civile, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatei Chirtoaca Maria să-i fie stabilită pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale și încasarea în beneficiul statului din contul inculpatei a cheltuielilor judiciare în sumă totală de 1680 lei.

În motivarea apelului a indicat că, instanța de judecată a interpretat nejustificat normele legale, stabilind inculpatei Chirtoaca Maria pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 350 unități convenționale, or, prevederile art.64 alin.(3) Codul penal nu permite aplicarea pedepsei sub formă de amendă sub limita minimă de 500 unități convenționale.

Referitor la acțiunea civilă, acuzatorul de stat a indicat că, statul și-a onorat obligația de a demonstra vinovăția persoanei prin acțiuni de procedură legale, iar pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal a suportat cheltuieli, care raportate la prevederile art. 227 Cod de procedură penală, se încadrează în noțiunea de cheltuieli judiciare, și potrivit art.229 alin. (1), (2) Cod de procedură penală sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

În aceste circumstanțe, procurorul a considerat că refuzul instanței de a recupera cheltuielile judiciare din contul inculpatei, este neîntemeiat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 ianuarie 2018 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea hotărârii atacate.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut, că judecarea cauzei în instanța de fond a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în corespundere cu prevederile art. 364/1 Cod de procedură penală, probele fiind apreciate corect prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, prima instanță corect concluzionând asupra vinovăției inculpatei Chirtoaca Maria de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (2) Cod penal.

Verificând legalitatea pedepsei aplicate inculpatei, contestată de acuzatorul de stat ca fiind ilegală, instanța de apel a considerat că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75 Cod penal și potrivit art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, corect i-a stabilit limitele minime și maxime pentru infracțiunea

comisă, or, limitele amenzii de la art.217 alin.(2) Codul penal, este o normă specială față de art.64 alin.(3) Cod penal.

În acest sens a subliniat că, pentru săvârșirea infracțiunii respective legea prevede aplicarea următoarelor pedepse: amenda în mărime de la 400 la 700 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 150 de ore, sau cu închisoare de până la 1 an, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Însă, conform art.64 alin.(3) Codul penal, *mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material - până la 20000 unități convenționale, luându-se ca bază mărimea unității convenționale la momentul săvârșirii infracțiunii.* Limita minimă este aplicabilă doar în cazurile în care sancțiunea articolului din partea specială a Codului penal prevede doar limita maximă, fără a prevedea limita minimă (în construcții legislative de următorul tip - „se pedepsește cu amendă de până la 650 unități convenționale”). În cazurile în care sancțiunea prevede atât limita maximă cât și limita minimă (în construcții legislative de următorul tip - „se pedepsește cu amendă în mărime de la 400 la 700 unități convenționale”) se aplică această minimă (inclusiv, reducerea cu o pătrime din acest minim), chiar dacă acest minim este mai mic decât minimul general de 500 unități convenționale, prevăzut de art.64 alin.(3) Codul penal.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că, prima instanță i-a stabilit inculpatei Chirtoaca Maria o pedeapsă echitabilă și legală pentru infracțiunea săvârșită.

Cu referire la critica procurorului privind soluția primei instanțe în partea ce ține de respingerea cererii de încasare din contul inculpatei Chirtoaca Maria a cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizei judiciare nr.34/12/1-R-3282 din 20.06.2017 în sumă de 1680 lei, instanța de apel, verificând legalitatea sentinței, și sub acest aspect a considerat că concluzia instanței de fond este întemeiată.

În susținerea acestei opinii, instanța de apel a indicat ca fiind relevante prevederile art. 75 alin.(3) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, art. 142 alin.(2), 143 alin.(1) pct. (2), alin. (2), 227 alin.(1), (3), 229 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, menționând că în cazurile când expertiza a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea expertizei vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat, dar nu a inculpatului, după cum pledează procurorul.

Instanța de apel a reținut că, în speța dată, expertiza menționată a fost ordonată de către organul de urmărire penală în vederea efectuării examinării drogurilor și a precursorilor lor, în rezultatul săvârșirii infracțiunii de către inculpata Chirtoaca Maria, fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părții acuzării.

Astfel, soluția instanței de fond a fost considerată corectă, or, cheltuielile ce sunt suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, prin numirea efectuării expertizelor judiciare, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statului.

6. Decizia instanței de apel, pronunțată integral la data de 31 ianuarie 2018, este atacată, la 05 februarie 2018, cu recurs ordinar de procuror, care, invocând prevederile art.427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a acesteia, precum și a sentinței, în partea stabilirii pedepsei și cheltuielilor judiciare, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, invocând aceleași motive ca și în cererea de apel.

Suplimentar, acuzatorul de stat atrage atenția la faptul că, instanța de apel nu a ținut cont de modificările operate la art.64 alin. (3) Cod penal prin Legea nr.207 din 29.07.2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 369-378/751 din 28.10.2016, în vigoare la 07.11.2016, prin care textul de la **150** a fost substituit cu textul de la **500**.

Deci, în opinia recurentului, aceste modificări se extind asupra situației inculpatei atât timp cât potrivit actului de învinuire, infracțiunea imputată a fost comisă la 03.05.2017, și urma să-i fie aplicată o pedeapsă reieșind din modificările operate, prin Legea nr.207 din 29.07.2016.

De asemenea, acuzatorul de stat consideră că, instanța de apel incorect a menținut soluția primei instanțe în ce privește respingerea cererii procurorului de încasare a cheltuielilor de judecată din contul inculpatei, ignorând prevederile art.227 alin. (1), (3) și art.229 Cod de procedură penală, care expres indică obligativitatea suportării cheltuielilor judiciare de către condamnat.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să-l admită, să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Alin. (4) și (5) al aceleiași norme, prevede că în vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de drept, asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, sunt: dacă fapta reținută ori imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă probele au fost apreciate corect de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate. În cazul în care s-ar constata încălcări ale prevederilor legale referitor la ele, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată cu rejudecarea cauzei.

7.1. Analizând decizia atacată, Colegiul lărgit conchide, că în cauza dată instanțele n-au individualizat pedeapsa potrivit prevederilor art. 61, 75 Cod penal, și a practicii judiciare constante, soldată cu stabilirea unei pedepse neechitabile, ce se consideră eroare de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, care stipulează că *hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara o eroare de drept, comisă de aceasta, atunci când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Acest temei fiind invocat de către procuror la declararea recursului ordinar, precum și în cererea de apel, indicând ilegalitatea pedepsei stabilite inculpatului de către instanțe, care au ignorat prevederile legale, precum și practica judiciară constantă.

În această ordine de idei, Colegiul lărgit menționează, că potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, prin *criterii generale de individualizare a pedepsei* se înțeleg cerințele (regulile) stabilite de lege, de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

De asemenea, Colegiul subliniază că, în același timp, este necesară respectarea prevederilor art. 61 Cod penal, conform cărora, pedeapsa aplicată infractorului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială.

În speță, se constată că instanța de apel a menținut hotărârea primei instanțe, prin care inculpata Chirtoaca Maria, condamnată în baza art. 217 alin. (2) Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de *amendă în mărime de 350 unități convenționale*, considerând că instanța de fond corect a redus cu o pătrime din limitele de pedeapsă din maximul și din minimul prevăzut de sancțiune „...de la 400 la 700 unități convenționale..”, ca în consecință, să se concluzioneze despre necesitatea stabilirii unei noi limite de la 300 până la 525 unități convenționale, în conformitate cu art.361/1 alin. (8) Cod de procedură penală, chiar dacă acest minim este mai mic decât minimul general de 500 unități convenționale, prevăzut de art.64 alin.(3) Codul penal.

Colegiul lărgit consideră că, instanța de apel urma să i-a în considerare dispozițiile părții generale a Codului penal, la stabilirea limitei minime, și anume art. 64 alin. (3) Cod penal (în redacția din 29.07.2016), conform cărora, **limita minimă generală a pedepsei sub formă de amendă** constituie 500 de unități convenționale și care **nu mai poate fi redusă**, deoarece potrivit prevederilor art. 75 alin. (1) Cod de procedură penală persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și **în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod.**

Din considerentele menționate, Colegiul lărgit conchide, că soluția adoptată de către instanța de apel în partea stabilirii pedepsei este contrară prevederilor legale, astfel, instanța de apel, judecând cauza dată, a comis erorile de drept prevăzute în art. 427 alin.(1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, la care se face referire în recursul declarat de procuror, erori ce nu pot fi corectate de către instanța de recurs, deci există temeiuri de casare a soluției adoptate de către instanța de apel.

7.2. Referitor la alegerile procurorului în ce privește menținerea de către instanța de apel a soluției adoptate de prima instanță privind respingerea cererii acuzatorului de stat de încasare a cheltuielilor judiciare din contul inculpatei, Colegiul lărgit consideră că sunt nefondate și totodată, se reține că, aceste alegeri au constituit obiect al examinării la judecarea cauzei în instanța de apel, și asupra acestora instanța judecătorească s-a expus argumentat în hotărârea pronunțată (f.d. 130), soluție pe care instanța de recurs și-o însușește și reiterarea căreia nu o consideră necesară.

Totodată, Colegiul penal consideră necesar de a notifica prevederile art. 227 Cod de procedură penală, potrivit cărora: alin. (1) cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Alin. (2) cheltuielile judiciare cuprind sumele: pct. 1) plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali; pct. 2) cheltuite pentru păstrarea, transportarea și cercetarea corpurilor delictive; pct. 3) care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; pct. 4) cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a expertizei sau de reconstituire a faptei; pct. 5) cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală. Alin. (3) cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Astfel, norma citată supra prevede clar și evident care anume cheltuieli urmează a fi puse pe seama inculpatei, însă la această categorie nu se includ cheltuielile suportate la efectuarea expertizei chimice nr.34/12/1-R-3282 din 20.06.2017, or, potrivit art.143 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală expertiza judiciară se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea altor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză.

Prin urmare, aceste cheltuieli sunt puse pe seama statului prin intermediul organelor de resort care pornesc urmărirea penală și se compun din cheltuieli evidente și strict necesare, în vederea constatării faptei infracționale, însă nu constituie cheltuieli suplimentar suportate de către organul de urmărire penală sau de către instanță, în legătură cu efectuarea urmăririi penale sau judecării cauzei.

Drept urmare, în cazurile când expertiza a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea expertizei vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat, or, potrivit art. 227 alin.(1), (3) și art. 229 alin.(1) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuieli suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, în vederea demonstrării vinovăției inculpaților în comiterea infracțiunilor imputate, care se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Reieșind din aceste circumstanțe, Colegiul lărgit consideră necesar a casa parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui Chirtoaca Maria, în latura penală în partea stabilirii pedepsei și se dispune rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecători.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legale asupra motivelor indicate în apel de procuror, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, precum și de practica judiciară constantă, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

8. În conformitate cu art. 434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Moraru Constantin, se casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui **Chirtoaca Maria XXXXX**, în latura penală în partea stabilirii pedepsei, și se dispune rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Pronunțată integral la data de **05 iulie 2018**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecător

Timofti Vladimir

Judecător

Alerguș Constantin

Judecător

Țurcan Anatolie

Judecător

Boico Victor